

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Ebrietas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

E

EBRIETAS

Remedia contra Ebrietatem.

P R I M U M Remedium. Considera quid Spiritus sanctus in S. scripturis in Ebrietatem dixerit. Primò enim monet vt eam fugiamus apud B. Lucam. *Attendite vobis, ne forte grauentur corpora vestra in crapula & ebrietate.* 2. denūtiat ea iram Dei Luc. 21. 34. prouocari. nam sic loquitur apud Isaiam. *Va qui cōsurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsq; ad vesperam, vt vino astuetis.* Et. *Va qui potentes estis ab bibendum vinum, & viri fortes ad miscendā ebrietatem.* Tum apud Salomonē. *Cui va, cuius patri va, cui rixa, cui fouca, cui sine causa vulnera, cui suffosio oculorum nonne his qui commorantur in vino & student calicib. epotādīs?* 3. mentem abalienari, apud eundem. *Ne intuearis vinum, cum splēduerit in vitro color eius, ingreditur blande, sed in neuissimo mordebit vt coluber.* Et apud Prophetam Abācuc. *Va qui potum dat amico suo mittens fel suum & inebrians, vt aspiciat nuditatem eius: repletus es ignominia pro gloria.* Atq; Isaiam. *Sacerdos & Prophetā nescierūt prae ebrietate, absorpti sunt à vino.* Et Ozeam. *Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor.* 4. libidinem inflammari. Nam in Prouerbiis. *Luxuriosa, inquit, res vinum, & tumultuosa ebrietas.* Et in epist. ad Ephesios. *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.* 5. ea iacturam fieri vitæ & fortunarum. Vt apud Ecclesiasticum. *Propter crapulam multi obierunt: qui autem abstinens est, adiciet vitam.* Et. *Operarius ebriosus non locupletabitur.* Et. *Vinum multum potatum irritationem & iram, & ruinas multas facit.* 6. amitti felicitatem æternam. Clarè enim Apostolus ad Galatas scribit, *Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt, fornicatio, immunditia, &c. dissensiones, ebrietates, comessationes, & his similia: quæ prædico vobis, sicut prædixi; quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Et ad Corinthios. *Nolite errare; neque fornicarij, neque fures, neque auari, neq; ebriosi, neq; maledici, neq; rapaces regnum Dei possidebunt.* 1. Cor. 6. 10.

II. REMED. Considera, quam acriter S. Patres eam insectati sint. S. BASILIUS homilia in Ebrietatem. *Ebrietas demon est volūtarius ex voluptate animis nostris inditus. ebrietas malitiæ mater est, virtutis inimica, fortè virum red- dit ignauium, ex temperante facit lasciuum, iusticiam ignorat, prudentiam extinguit.* Basil. hom. 14.

Amb.c.16.

Ca.17.

Hieron.13.
comment.
1. Cor. 6.10.
Luc.21.34.Chryf. hom. 57.
Luc. 21.34.
Luc. 16.
Id. hom. 6.

Aug. serm. 231.

Serm. 231.

Hid. l. 2. c. 47.
Ira. 5. 22.

en. ep. 83.

Sicut enim aqua igni est aduersa, sic vinum in modicum rationi, &c. Quid quaeso sunt ebrj aliud, quam gentium idola? Oculos habent, & non vident. S. AMBROSIVS in libro de Elia & ieiunio. Ebrietas fomentum libidinis, ebrietas incentiuū insania, ebrietas venenum insipientia. Hæc sensus hominū mutat & formas: per hæc fiunt ex hominib. equi adhinntentes, &c. Vocē amittunt, colore variantur, oculis ignescunt, ore anhelant, fremunt naribus, in furore ardescunt, sensu excedunt. Et infra. Quid autem obestationes potentium loquar? quid memorem sacramēta quæ violare nefas arbitrantur? Bibamus, inquit, pro salute Imperatorum, & qui non biberit sit reus in deuotione. Videtur enim non amare Imperatorem, qui pro eius salute nō biberit. O pia deuotionis obsequium, &c. O stultitia hominum, qui ebrietatē sacrificium putant, qui æstimant illos ebrietate placere, qui ieiunio passiones sustinere didicerūt. S. HERON, in cap. 5. in epist. ad Galat. Quartumdecimum locum inter carnis opera ebrietas apud Apostolū tenet. Ebrj quippe regnum Dei non possidebunt. Et Dominus ad discipulos: Cauete, ait, ne forte grauetur corda vestra vino & crapula. Vno hominis sensus euertitur, pedes corruunt, mens vacillat, libido succenditur, &c. Pulchrè quidam non ignobilis orator, cum ebrjū de somno describeret excitatum, ait. Nec dormire excitatus, nec vigilare ebrjū poterat. Qua sententia expressit, quodam modo nec mortuum eum fuisse, nec viuum. B. CHRYSOST. ad populum Antioch. Vbi ebrietas, sibi diabolus: vbi turpia verba, vbi saturitas, illi dæmones choreas agunt. Talem habebat mensam diuus ille epulo, propterea ne quidem gutta aquæ Dominus fuit. Et iterum. Ebrjū demon est voluntarius, mortuus animatus, morbus veniam non habens, rursus excusatione carens, cōmune generis nostri opprobrium. Non enim in conueniētib. tantum inutilis ebrjū, aut in priuatis & publicis negotiis, sed & solo aspectu est omnium grauisimus, fetores exhalās, teterrimos, eructationes & oscitationes. Et in Matthēū hom. 58. Quanto melior asinus ebrjū est, quanto canis præstantior? Omnes certè bestia, cum bibunt aut comedunt, vltra quam satis est non sumunt, etiā si mille homines cogere. D. AVGVSTIN. in sermonibus de tempore. Cum ebrietatis malum sit graue vitium, & Deo odibile, ita per vniuersum mundum à pluribus in cōsuetudinem missum est, ut iam nec putetur esse peccatum, &c. Et omnes ebrjōs tales sunt, quales paludes esse videntur. Nascuntur in illis sanguisuga, rana, & diuersa genera vermium, quæ magis horrorem possunt generare, quā aliquid, quod ad vitium proficiat, exhibere. Et rursus. Qui credit ebrietatem paruum esse peccatum, si se non emendarit, & pro ipsa ebrietate pœnitentiam non egerit, cum adulteris & homicidis æterna sine remedio illum pœna cruciabit. B. ISIDOR. de summo bono. Pleriq; laus est, multum bibere & non inebriari. Audiant hi aduersum se dicentē Prophetam. Væ qui potētes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem. Ex Ethnicis instar omnium sit SENECA ita ad Lucillum scribens. Dic quam turpe sit, plus sibi ingerere, quam capiat, & stomachi sui non esse mensuram: quam multa ebrj faciant, quibus sobrii erubescant: nihil aliud esse ebrietatem, quam voluntariam insaniam, &c. Omne vitium ebrietas & intendit, & detegit, obstantē malis conati bus verecundiam

recundiam rem ouer. Vbi possedit animū nimia vis vini, quicquid mali latebat, emergit. Et paulo post. Cogita quas clades ediderit publica ebrietas. Hæc acerrimas gentes, bellicosasque hostibus tradidit: hæc multorum annorum pertinaci bello defensionia pace fecit: hæc contumacissimos et iugum recusantes in alienū egit arbitrium: hæc inuictos acie mero domuit.

III. REMED. Considera exempla eorum, qui propter ebrietatem grauitur deliquerunt. Noë, licet perfectus in generationibus per ebrietatem nudatus est in tabernaculo suo. Loth, quem Sodoma non vicit vino inebriatus geminū commisit incestum. Sampson repletus vino per meretricem hostibus tradidit: Holopherni quia plus quam vnquam alias biberat, caput à Iudith resectum est. Filii Iob dum vinum bibunt ruina domus oppressi sunt. Herodes inter pocula S. Iohannem Baptistam capite mulctari iussit. Diues epulo ob excessum in potu, ne guttulam quidem aquæ post hanc vitam, inquit, Chrysof. habere meruit. *Refer, inquit Seneca loco citato; Alexandri Macedonis exemplum, qui Chytum carissimū sibi ac fidelissimū inter epulas transfudit, et intellecto facinore mori voluit, certe debuit. &c. Quem tot itinera, tot prælia, tot hyemes, per quas victa temporum locorumque difficultate transierat, tot flumina ex ignoto cadentia, tot maria, tutū dimiserunt, intemperantia bibendi, et ille Herculeus ac fatalis scyphus condidit.* B. AVGVSTI-
 NVS, vel quisquis est auctor sermonum ad fratres in eremo; pro conuentione dixit. *Accidit hodie terribilis casus, ut omnes audistis; propter quem ad Ecclesiam Hipponensem etiam feminas et infantes congregari præcepi. Ecce præclarissimus civis noster, et fere dilectus ab omnibus Cyrillus filium habebat, ut scitis; quem corrigere nolebat, et luxuriosè viuendo insumpsit partem bonorum suorum. Sed ecce hodie ebrietate perpeffus matrem nequiter oppressit, sororem violare voluit, patrem occidit, et duas sorores vulneravit ad mortem.* THOMAS Cantiprat. libro secundo Apū ex relatione fratris ordinis Prædicatorum. *In Gallia erant honesti, inquit, quidam viri in taberna et bibeant; cumq; incaluisset mero, inuectus est sermo quid futurum sit post hanc vitā. Tunc vnus, vanissime decipimur à clericis, qui dicunt animas sine corporibus viuere post ruinā. Hoc dicto omnibus in risum concitatis aduenit homo statura magnus et fortis, et residens cū illis vini postulat, bibit, querit que quis inter eos sit sermo. De animabus, inquit ille, qui supra. Si quis meam vellet emere, optimo pretio darem eam, et de pretio in communi ad bibendum omnibus. Tunc cachinnantibus omnibus, ille qui superuenerat. Talem, inquit, mercatorem quero: paratus sum eam emere, dicito quanti dabis? Et ille elato vultu. Tanti inquit. Mox conuenientibus eis in pretio, soluit emptor statim pecuniam, et latantibus omnibus, biberunt pleno calice, non curante quiquam illo, quod animam suam vendidisset. Vespere autem facto, tempus est, inquit emptor, ut quisque nostrum ad propria reuertatur. Vos tamen antequam separemur ferte iudicium. Si quis equum emerit, capistrum vinculo alligatum, nunquid cum equo in ius ementis cederet et capistrum?*

Gen. 9.

Gen. 19.

Judith 11. c. 6.

Iob 1.

March. 14.

Luc. 16.

Aug. serm. 337.

Thom. c. 56.

Cui:

Cui omnes pariter responderunt, utique cederet. Nec mora, venditorem questionis et responsionis horrore trementem, emptor cum anima et corpore videntibus omnibus sursum eleuauit in aëra, et secum, ut certum est, ad inferna pertraxit, diabolus enim erat in hominis specie.

IV. R E M E D. Abstine à conuiujs, aliisque conuenticulis, in quibus est potandi occasio, iuxta monitionem Sapientis. *Noli esse in conuiujs potatorum, nec in comessationibus eorum.* Habes exempla illustria duorum sanctorum, Ambrosii & Augustini, qui, ut scribit Possidius. *neque in patris petiti ibant ad conuiuium, ne temperantia amitteretur modus.* Quod si commodè te ab omnibus subducere non potes, vel quia à principe viro inuitaris, vel à superioribus interesse iuberis, vide ne limites sobrietatis excedas, quos tibi excedere nunquam licet, etiam si à Rege ad bibendum cogereris. Sic enim scribit B. AUGUSTINUS. *Solent ebriosi ita se excusare, ut dicant. Persona potes me cogit, ut amplius bibam, et in conuiuio regis non potui aliud facere. Ad excusandas excusationes in peccatis ista prætendimus, et quod implere nolumus, non potuisse nos dicimus. Etiam si ad hoc veniretur, ut tibi diceretur. Aut bibas, aut morieris, melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur. Sed excusatio ista falso obicitur. Ipsi enim reges, et quicumque alij potentes, et c. si te viderent desinisse, ut eis non acquiescas pro timore Dei inebriari, si tibi sub hora videantur irasci, postea verò te in grandi admiratione suscipiunt discentes. Quantis eum minis et terroribus fatigauimus, et tamen nunquam eum à sobrietate separare potuimus? Et paulo post. Ille qui ebriatus resistit, si cum Dei adiutorio perseverauerit, et pro ipsa ille aliquas pertulerit tribulationes, omnia ei Dominus ad Martyrij gloriam reputabit.*

V. R E M E D. In potu ne quare voluptatem, sed tantum vitæ sustentandæ, roborandarumque corporis vitium necessitatem. Ea de causa Apostolus Timotheo suo aquæ potatori præcepit, ut modico vini vteretur ob frequentes eius infirmitates. Quem finem honestum vel alium, si animo infixum habueris facile pretiosiora vina declinabis, quæ corpora grauare solent. Certè seruo Dei carnem cum concupiscētis suis crucifigere conanti indignum est in potum quærere oblectamentum; imo sanctum & iustum esset illi, optare, si fieri posset, citra vllum sensus gustum, naturali necessitati tantum facere satis, ut hoc magis assimilaretur Christo ab omnibus voluptatibus terrenis alienissimo, sanctisque omnibus, qui tam longè ab erant à studio venandæ alicuius illecebræ in potu, ut data opera varios modos excogitarint esculentis poculentisque omnem adimendi delectationem. Quam autem carnali homini durum, asperumue sit hoc remedium prolixè declarauit B. Augustinus in Confessionum libris. *Quis est Domine, inquit, qui non rapiatur aliquantulum extra metas necessitatis? Quisquis est, magnus est, magnificet nomen tuum. Ego autem non sum, quia peccator homo sum. Et rursus. Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sum-*

ptius

Prou. 13. 20.

Possid. in vita
Aug.

Aug. serm. 231.
de temp.
Psal. 149.

I. Tim. 5.

Gal. 5. 14.

Medicina ama-
ra.
Aug. l. 10. c. 31.

pius accedam. Sed dum ad quietem satietatis ex indigentia molestia transeo, in ipso transitu mihi insidiatur laqueus concupiscentia. Ipse enim transitus voluptas est, & non est alius, quàm transeat, quam quo transire cogit necessitas. Et cum salus sit causa edendi & bibendi, adiungit sese tanquam pedisse qua periculosa iucunditas, & plerumque praire conatur, ut eius causa fiat, quod salutis causa me facere vel dico, vel volo: nec idem modus utriusque est, nam quod salutis satis est, delectationi parum est. Et saepe incertum fit, utrum adhuc necessaria corporis cura subsidium petat, an voluptaria cupiditatis fallacia ministerium suppetat. Ad hoc incertum hilarescit infelix anima, & in eo preparat excusationis patrocinium, gaudens non apparere, quid satis sit moderationi valetudinis, ut obtentu salutis obumbret negotium voluptatis.

VI. REMED. & optimum est, ab omni vini usu abstinere, quo innumerabiles sancti haecenus, quo longius ab Ebrietate abessent, usi fuerunt. Sapiens inquit, Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnem meam, ut animum Eccl. 1. 3. transferrem ad Sapientiam, deitaremque stultitiam. Spiritus sanctus certe laudat apud Ieremiam Rechabitas, quod vinum ut parerent Ionadab patri suo, Ierem. 35. 18. non biberint. Laudat & Daniele, quod vino, aqua sola contentus, cum Dan. 1. & 10. sociis abstinerit. Gabriel Archangelus inter admirandæ sanctitatis Ioannis Baptistæ indicia ponit, quod vinum, siceramue non sit bibiturus. Luc. 1. 15. Euseb. lib. 2. c. 7. Eusebius in historia Ecclesiastica commemorat S. MARCVM Evangelistam primis fidelibus in Ecclesia Alexandrina degentibus inter cætera virtutum exercitia à vino abstinentiam commendasse. D. Augustinus Aug. c. 30. libro primo de moribus Ecclesiæ, agens de Episcopis, sacerdotibus, diaconis & monachis in Ecclesia Dei suo ævo florètib, eos laudat, quod à vino abstinerint. S. Hieronymus in cælum ferens Palestinæ monachos, scribit ne agros quidem sibi vinum indulgisse: imò hortatur sponsas Christi, hoc est, sacras virgines, ut vinum fugiant perinde ac venenum. Hier. ad Eustoch. de Virg. cp. 12. Si quid, inquit, in me potest esse consilij, si experto creditur, hoc primum moneo, hoc obtestor, ut sponsa Christi vinum fugiat pro veneno. Hæc aerversus adolescentiam prima arma sunt demonum, non sic avaritia quatit, inflat superbia, delectat ambitio. Facile caremus aliis vitiis, hic hostis nobis inclusus est: quocumque pergitur, nobiscum portamus inimicum. Vinum & adolescentia duplex est incendium voluptatis, quid oleum flamma addimus? quid ardenti corpusculo fomenta ignium ministramus? Neque mirere Hieronymum adolescentibus adimere vinum, cum & gentiles olim, ut Romani, teste Æliano, usque ad annum ætatis trigessimum, us ademerint. Ælian. lib. 10. var. hist. c. 9.

VII. REMED. Quod si tibi vel non libet, vel non licet, aut expedit ad tantam aspirare perfectionem, ut omne vinum ableges cerevisia vel aqua contentus, reuoca saltem pravam nimium bibendi consuetudinem paulatim ad iustam moderationem, & si difficultas in ea peruincenda occurrat, diuinam opem cum eo qui dixit, omnia possum in eo qui me Phil. 4. 13.

M confortat,

confortat, implora. Ita consulit B. AVGVSTINVS in sermone 331. de tempore. *Qui sunt, inquit, ebriof, cum Dei adiutorio de luto facis se excutiāt vel de cloaca ebrietatis, dum adhuc tempus penitendi est festinent, quanta possunt celeritate Deo auxiliante consurgere, & totis animæ viribus cum Propheta supplicantes Domino dicant. Eripe me de luto, vt non inbaream, &c. Sed hic ante omnia scire debemus, quia non vna die efficiūtur homines ebriof, sed cum paulatim per singulos dies singulos sibi, aut binos calices ad potum consuetudinariū addunt. Sic qui se de hoc malo desiderat liberare, paulatim subtrahendo ad sobrietatis lucem redeat. Qui enim per partes aliquid subducere voluerit, & de ebrietate liberabitur, & intolerabilem inferni pœnam non patietur. Et in libris Confession. Audio vocem iubentis Dei mei. Non grauentur corda vestra crapula & ebrietate. Ebrietas longè est à me, misereberis, ne appropinquet mihi. Crapula autem nonnunquam surrepit seruo tuo: misereberis, vt longè fiat à me. Nemo enim esse potest continens, nisi tu des. Multa nobis orantibus tribuis, & quicquid boni, antequam oremus, accipimus, à te accipimus, & vt hoc postea cognosceremus, à te accipimus. Ebriosus nunquam fui, sed ebriosos à te sobrios factos ego noui. Ergo à te factum est, vt hoc non essent, qui nunquam fuerunt, à quo factum est, vt hoc non semper essent qui fuerunt: à quo etiam factum est, vt scirent vtrique, à quo factum est. Ac tandem concludit. Itaque freni gutturis temperata relaxatione & constrictione tenendi sunt.*

VIII. REMED. Caue, ne quenquam inducas ad inebriandum se, vel directè, hoc est, intendendo vt ille se inebriet, vel indirectè vt compellendo ad potum, què verisimile est inebriandum; nam secundum D. Thomæ, aliorumq; Doctorum sententiam non esses immunis à peccato mortali, eo quod cooperari malo, perinde sit atque malum perpetrare. Vnde B. AMBRASIUS, dum prolixè describit potatorum mores in libro de Elia & ieiunio. Rogas, inquit, ad iucunditatem, cogis ad mortem. Et S. AVGVSTINVS, in citatis sermonibus de Tempore. Si & te, ait, & alium inebriaueris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et rursus. Quicumq; me audire contempserit, & ad bibendum pronus fuerit, vel in conuiuiō suo alios adiurare, vel cogere voluerit, pro se, & pro illis in die iudicij reus erit. Et iterum. Qui alterum cogit, vt se plus, quam opus est bibendo inebriet, minus malum ei erat, si carnem eius vulneraret gladio, quam animam eius per ebrietatem necaret.

VIDE V. Amor sui. Chorea. Consuetudo praua. Gula. Immortificatio passionum. Luxuria. Societas praua. Voluptas carnalis.

Psal. 68. 15.

Aug. lib. 10. c. 31.
Luc. 21. 34.

Crapula est in-
temperantia
venialis.

Amb. c. 13.
Aug. serm. 270.
251.

EXEM